

Total Pages – 4

M.A. RNLKWC-/SANS/SAN-303A/22

2022

SANSKRIT

M.A. Third Semester End Examination - 2022

PAPER - SAN-303A

Full Marks : 40

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

(सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्)

1. यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयम् उत्तरत।

2×4=8

(i) भर्तृहरिमते कति प्रमाणानि? कानि च तानि?

(ii) कति विकाराः? के च ते?

(Turn Over)

(2)

(iii) वाक्यपदीयशब्दे कः प्रत्ययः वर्तते? वाक्यपदीयस्य प्रथमकाण्डस्य नामान्तरं लिखत।

(iv) काशिकावृत्तेः के गुणाः?

(v) किमथो वर्णानामुपदेशः?

(vi) विसर्जनीयजिह्वामूलीयोपध्मानीयानां कुत्र उपदेशः क्रियते? किमर्थम्?

2. यथानिर्देशम् उत्तरत -

क. यथाभिलाषं कारिकाद्वयं व्याख्यात।

4×2=8

(i) अनादिनिधनं ब्रह्म शब्दतत्त्वं यदक्षरम्।
विवर्ततेऽर्थभावेन प्रक्रिया जगतो यतः॥

(ii) द्वावुपादानशब्देषु शब्दौ शब्दविदो विदुः।
एको निमित्तं शब्दानां अपरोऽर्थे प्रयुज्यते॥

(iii) पदे न वर्णा विद्यन्ते वर्णेष्ववयवा न च।
वाक्यात्मदानाम् अत्यन्तं प्रविभागो न कश्चन॥

(3)

ख. अनुप्रियं द्वौ उत्तरत।

(i) न्यासं पदमञ्जरीं चानुसृत्य कारिकाम् इमां व्याख्यात-
वृत्तौ भाष्ये तथा धातुनामपारायपादिषु।
विप्रकीर्णस्य तन्त्रस्य क्रियते सारसंग्रहः॥

(ii) काशिकादिशा 'अइउण्' इति माहेश्वरसूत्रं व्याख्यात।

(iii) कारिकां व्याख्यात-

प्रत्याहारेऽनुबन्धनां कथमज्ग्रहणेषु न।
आचारादप्रधानत्वाल्लोपक्ष बलवत्तरः॥

3. यथानिर्देशं समाधेयम् -

8×2=6

क. भर्तृहरिदिशा अष्टपदार्थान् विवृणुत।

अथवा

वाक्यपदीयदिशा अपभ्रंशस्य वाचकत्वमस्ति न वेति विचारयत।

(4)

ख. लृकारोपदेशः किमर्थः ?

अथवा

कारिकां व्याख्यात –

एकस्मान् डञ्जणवटा द्वाभ्यां षः त्रिभ्य एव कणमाः स्युः।

ज्ञेयौ चयौ चतुर्भ्यो रः पञ्चभ्यः शलौ षड्भ्यः॥
